

Ristiinimese valimiskompass

5. septembril 2018 saatis Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) parlamendis esindatud erakondadele dokumendi „Eesti Kirikute Nõukogu ettepanekud erakondadele seonduvalt 2019. aasta Riigikogu valimistega“.

Saadetud dokumendis põhjendatakse erakondade poole pöördumist: „Eesti Kirikute Nõukogu, mille kümme liikmeskirikut ühendavad kokku enam kui 400 tuhat Eesti elanikku, peab äärmiselt oluliseks, et Eesti riigi tuleviku kujundamises arvestataks ka nende seisukohtadega, mida esindavad Eesti kirikud ja kristlaskond. Eeltoodut silmas pidades saadame Eesti erakondadele, kes on valmistumas 2019. aasta märtsikuus toimuvateks Riigikogu valimisteks, alljärgnevad ettepanekud, paludes kaaluda nende lülitamist erakonna valimisprogrammi kas põhimõtetenäna või konkreetsemal kujul.“

Kirja saatmise järel toimusid 2018. aasta sügisel kohtumised EKNi ja mõnede erakondade esindajatega. Võimaluse selliseks kohtumiseks leidsid Reformierakonna, Isamaa ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esindajad. Eesti Vabariigi peaministrile Jüri Ratasele, kes on ühtlasi Keskerakonna esimees, tutvustati EKNi ettepanekuid kirikujuhtide ja peaministri jõulueelsel kohtumisel Stenbocki majas.

Viimasel ajal on kõik erakonnad avalikuks teinud oma valimisprogrammid eelseisvateks valimisteks. See on loonud võimaluse hinnata, millised EKNi esitatud ettepanekutest on leidnud suuremal või vähemal määral tee erakondade programmidesse. Et saada head ülevaadet nendest lubadustest, mis haakuvad EKNi ettepanekutega, töötasin isiklikult läbi üheksa erakonna programmid. Võrdlesin nende programmilisi lubadusi EKNi tehtud ettepanekutega ja hindasin punktiskaalal 0 kuni 3. Null punkti sai seisukoht, mis esindab EKNi mõnele ettepanekule vastupidist arusaama või erineb sellest kardinaalselt. Ühe või kaks punkti teenisid need, mis oma olemuselt sarnanevad EKNi esitatud ettepanekutega või toetavad neid sisuliselt niivõrd, et nende alusel oleks võimalik EKNi ettepanekuid tulevikus teostada. Kolme punktiga hindasin seisukohti, mis kattusid täielikult EKNi ettepanekutega või milles kirikutele või mõnele EKNi esitatud ettepanekule otsesõnu viidatakse.

Kahjuks ei leidnud mitu ettepanekut mõne erakonna juures isegi valdkonnapõhist kajastamist. Sellisel juhul ei olnud võimalik üldse punkte anda. Põhimõtteliselt kehtis hindamisel lihtne printsiip: mida rohkem EKNi ettepanekuga seotud ja neid toetavaid programmilisi seisukohti, seda enam sai erakonnale anda punkte. Kuna kogu analüüs on liiga mahukas, et avaldada seda juhtkirjas või isegi Eesti Kiriku vahelehel, saab sellega tutvuda täies mahus Eesti Kiriku veebilehel. Toon siinjuures ära vaid lõpliku tulemuse.

Pingerea esotsas troonib peaministri juhitud Keskerakond 32 punktiga, järgneb Isamaa 28 punktiga. Kolmandal kohal on Sotsiaaldemokraadid 19 punktiga, millele järgnevad sama suurusjärguga Reformierakond 17 punktiga, Vabaerakond 15 punktiga, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond 14 punktiga. Pingerea lõpetab Eesti 200, millele sain anda 6 punkti. Eestimaa Roheliste ja Elurikkuse Erakonna programmid keskenduvad minu hinnangul peamiselt vaid mõnele konkreetsele eluvaldkonnale ega hõlma ühiskonda piisavalt laiahaardeliselt, seepärast ei kajastu nende seisukohad ristiinimese valimiskompassis üldse.

Enne kui esitatud tulemustele tuginevalt mingeid lõplikke järeldusi teha, tuleb konstateerida: nii nagu EKNi ettepanekud ei kata kogu kristlikku ühiskonnakorraldust, ei saa ka eeldada, et erakondade programmid oleksid usutunnistusdokumendid. Nõnda tuleb minu tehtud analüüsi vaadata rangelt ainult EKNi esitatud ettepanekute kontekstis, mis tähendab seda, et tulemus ei anna hinnangut erakonna või selle kandidaatide kristlikule maailmavaatele või üldisele kirikusõbralikkusele. Siiski kajastab minu punktitablet seda, kui tõsiselt üks või teine erakond EKNi ettepanekuid võttis ning kuidas oma programmi tehes neisse ja ettepanekute tegijatesse suhtus. Lõpetuseks tõden, et nii mõnegi erakonna lubaduste täitumiseks peab olema väga palju usku nii erakonna nimekirjas kandideerijatel endil, eriti aga valijatel.

Kõige olulisem on, et iga valija koostaks oma isikliku valimiskompassi ega joonduks ainult minu või ka kellegi teise koostatud lihtsustatud mudelitest. Ristiinimese tõeline valimiskompass on pühakiri, mille valgusesse tuleb asetada eraldi iga kandidaat ja erakond oma seniste tegude ja antud lubadustega.

Urmas Viilma,

peapiiskop